सुहृत्प्रत्युपकारमनपेक्ष्यउपकारकर्ता मित्रंप्रत्युपकारमपेक्ष्यउपकारकर्तृ तयोःप्रज्ञायाश्चभावेऽभावेवाशत्रुयोगेपिवादैवादेवसुखंलभते निर्दैवाःसत्यपिसुखसाधनेदुःखिनएव तृष्णाधिक्यात् सदैवास्तु
तदभावात्सुखिनएवतृष्णात्यागादित्यर्थः ॥ २८ ॥ सुखायसुखंदातुंनालंपर्याप्ताः अर्थानांलाभेइतिशेषः ॥ २९ ॥ जाड्यंमूढता असमृद्धयेधनादिनाशाय लोकोभोग्यप्रपंचस्तस्यपर्यायोनिर्मा
णंतत्रविषयेवृत्तांतंसिद्धांतं प्राज्ञस्तत्त्ववित् पर्यायस्तुप्रकारेस्यान्निर्माणेऽवसरेक्रमेइतिविश्वः तत्त्ववित्तुमरीचिकोदकवल्लोकंपश्यन्नसुखेदुःखेवाहर्षविषादौलभतेइत्यर्थः ॥ ३० ॥ मूढंनिर्बुद्धिं जडंअलसं
कविंदीर्घदर्शिनं भागिनंसदैवं भजतेस्वयमेवउपनमते नतुतदर्थंयत्नोपेक्ष्यइत्यर्थः ॥ ३१ ॥ धेनुरिति पयःपातुरेवधेनुःइतरेषांतुतत्रममताव्यर्था तस्मादावश्यकादधिकेस्पृहानकार्येत्यर्थः यथोक्तं गोशता
दपिगोक्षीरंप्रस्थंधान्यशतादपि प्रासादादपिखट्वार्धंशेषाःपरविभूतयइति ॥ ३२ ॥ मूढतमाःसुषुप्तिस्थाः बुद्धेःपरंगताःनिर्विकल्पसमाधिस्थाः एघंतेवृद्धिंब्रह्मभावाख्यांप्राप्नुवंति सतासौम्यतदासंपन्नोभवति

असुहृत्ससुहृच्चापिसशत्रुर्मित्रवानपि॥ सप्रज्ञःप्रज्ञयाहीनोदैवेनलभतेसुखं॥ २८॥ नालंसुखायसुहृदोनालंदुःखायशत्रवः॥ नचप्रज्ञालमर्थानांनसुखा
नामलंधनं॥२९॥नबुद्धिर्धनलाभायनजाड्यमसमृद्धये॥लोकपर्यायवृत्तांतंप्राज्ञोजानातिनेतरः॥३०॥बुद्धिमंतंचशूरंचमूढंभीरुंजडंकविं॥दुर्बलंबलवंतंच
भागिनंभजतेसुखं॥ ३१ ॥ धेनुर्वत्सस्यगोपस्यस्वामिनस्तस्करस्यच॥ पयःपिबतियस्तस्याधेनुस्तस्येतिनिश्चयः॥३२॥ येचमूढतमालोकेयेचबुद्धेःपरंगताः॥
तेनराःसुखमेधंतेक्लिश्यत्यंतरितोजनः॥ ३३॥ अंत्येषुरेमिरेधीरानतेमध्येषुरेमिरे॥ अंत्यप्राप्तिंसुखामाहुर्दुःखमंतरमंत्ययोः॥ ३४॥ येचबुद्धिसुखंप्राप्ताद्वंद्वा
तीताविमत्सराः॥ तान्नैवार्थानचानर्थाव्यथयंतिकदाचन॥ ३५॥ अथयेबुद्धिमप्राप्ताव्यतिक्रांताश्चमूढतां॥ तेऽतिवेलंप्रहृष्यंतिसंतापमुपयांतिच॥३६॥
नित्यंप्रमुदितामूढादिविदेवगणाइव॥ अवलेपेनमहतापरिभूत्याविचेतसः॥ ३७॥

ब्रह्मविद्ब्रह्मैवभवतीतिसुषुप्तिसमाध्योर्ब्रह्मभावश्रुतेः अत्रसुषुप्त्युपन्यासोदृष्टांतार्थः अतएवमाध्यंदिनाः यद्वैतन्नपश्यतीत्यादिनासुषुप्तिसमाध्योर्द्वैतादर्शनंतुल्यवदामनंति सूत्रमपिस्वाप्ययसंपत्त्योरन्यतरापेक्ष
माविष्कृतंहीति स्वाप्ययेसुषुप्तौसंपत्तौकैवल्येऽत्रद्वैतादर्शनंस्पष्टीकृतमितिसूत्रार्थः अंतरंभेदःसंजातोऽस्यजायत्त्वमसविकल्पसमाधिस्थस्यसःअंतरितःभेददर्शीक्लिश्यति अथयत्रान्यत्पश्यतितदल्पंनाल्पेसुखम
स्तीतिअतोऽन्यदार्तमित्यादिश्रुतिभ्यः ॥३३॥ अंत्येष्वितिबहुवचनंसुप्तिसमाधिव्यक्त्यभिप्रायं अंत्ययोरितिद्विवचनंतुतज्जात्यभिप्रायं अंतरंमध्यं ॥३४॥ विवेकिनस्त्वंतरस्थाअपिनक्लिश्यंतीत्याह येचेति बु
द्धिसुखंबुद्धेःपरंसुखंस्वरूपसुखंप्राप्ताः अतएवद्वंद्वातीताःसुखदुःखाद्यतीताः मत्सरःपरोत्कर्षासहिष्णुत्वंतद्वर्जिताः अर्थाःस्त्र्यादयः अनर्थास्तद्वियोगाः ॥ ३५ ॥ अल्पज्ञंप्रतिप्राह अथयेइति अतिवेलंअत्यंतं
॥ ३६ ॥ अत्यज्ञंप्रतिप्राह नित्यमिति अवलेपेनगर्वेण मूढाःसदसद्विवेकहीनाः विचेतसःकामादिभिर्भ्रस्तचित्ताः परिभूत्यापरपराभवेन ॥ ३७ ॥

Digitized by Google